

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

ΠΛΑΤΩΝ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΩΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

ΤΟΜΟΣ Ε΄.-ΤΕΥΧΟΣ Α΄. ΚΑΙ Β΄.

Ὅδε εἶσι περὶ ἔργου ἂν θεοτέρου ἄνθρωπος
βουλεύσασθε ἢ περὶ παιδείας καὶ κώτου καὶ
τῶν κώτου εἰκείων. (Πλάτ. Θεάγος.)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ

10 — ΟΔΟΣ ΟΜΗΡΟΥ — 10

—
1882

ξωμεν ἐν τῷ πανοράματι εἰς τοὺς μαθητάς, δὲν εἶναι λόγος ν' ἀπορρίψωμεν καὶ ἐκεῖνο, ὅπερ εἶναι δυνατὸν νὰ γείνη. Ἄτοπον δὲ εἶναι τὸ σχολεῖον νὰ μὴ ἐπωφεληθῆται τῆς νεωτέρας ἐφευρέσεως καὶ τελειοποιήσεως ὅσον ἄλλα ἐπαγγέλματα καὶ τέχνη.

Οὕτω, κατὰ τὴν ταπεινὴν γνώμην μου, πᾶν σχολεῖον πρὸς τοῖς ἄλλοις διδκτικοῖς ὀργάνοις νὰ ἔχη *πλουσίαν συλλογὴν* εἰκόνων παριττανουσῶν πόλεις καὶ ἀνθρώπους, οἰκοδομὰς, λιμένας, λιμνας, ὄρη, τοποθεσίας, ἀρχαῖα μνημεῖα κλπ. μετὰ μιᾶς συσκευῆς πανοράματος. Κατὰ δὲ τὴν ὥραν τοῦ μαθήματος τῆς γεωγραφίας ὁ διδάτκαλος θέλει προσκαλεῖ κατὰ σειράν τοὺς μαθητάς νὰ βλέπωσιν ἐν τῷ πανοράματι τὰ διάφορα μέρη καὶ ἀντικείμενα.

Οὕτω δὲ οἱ νέοι *Αἰμίλιοι* θὰ δύνανται νὰ λαμβάνωσι γεωγραφικὰς γνώσεις ἀληθεῖς καὶ σαφεῖς περὶ λίαν μεμακρυσμένων χωρῶν, χωρὶς ν' ἀπομακρύνωνται τῆς ἰδίας αὐτῶν πατρίδος.

Περιττὸν δὲ νὰ προστεθῆ πόσον ἢ τοιαύτη διδασκαλία θὰ ἐλκύη τοὺς παῖδας εἰς σχολεῖον.

ΒΛ. Γ. ΣΚΟΡΔΕΛΗΣ

ΠΕΡΙ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΥΠΟ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΝ ΕΠΙΟΨΙΝ.

Ὁρθῶς ὠνομάσθη ἡ μουσικὴ «γλῶσσα τῆς καρδίας» διότι εἶναι ἡ γλῶσσα ἐκεῖνη ἣτις ἐπενεργεῖ εἰς τὴν ψυχὴν καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐν σπαραγμοῖς βρέφους, ὅπερ διὰ τοῦ ναναρίσματος τῆς μητρὸς ἢ τῆς τροφοῦ πλύεται τοῦ κλαίειν καὶ βαθμηδὸν ὑπολισθαίνει εἰς γλυκὺν ὕπνον, καὶ οὕτω ἡ μουσικὴ φαίνεται ἡ πρώτη μετὰ τὸ γάλα πνευματικὴ τροφή· ἀπὸ δὲ τῆς ἡλικίας ταύτης μέχοι τοῦ γήρατος δύ.αταί τις εἰπεῖν ὅτι ἡ μουσικὴ εἶναι ἐν τῶν ἐντροφημάτων τοῦ βίου, ζῶντ' ἔκφρασις των αἰσθημάτων τοῦ ἀνθρώπου εἴτε ἐν λύπῃ εἴτε ἐν χαρᾷ. Διὸ καὶ αὐτοὶ οἱ σοφοὶ τῶν προγόνων ἡμῶν ἐφίλουν, ἐκαλλιέργουν καὶ συνίστων αὐτὴν ὡς μέσον συντελεστικὸν εἰς τὴν τῆς καρδίας διάπλασιν, ἔθεν καὶ ὁ Σωκράτης ἠγάπα τὸ πρὸς κιθάραν ἄδειν.

Ἡ μουσικὴ εἶναι τόσον ἀρχαία ὅσον ὁ κόσμος, ἡ δὲ ἡδύτης τῶν φωνῶν ἐν τῇ φύσει εἶναι ἀδελφὴ τοῦ κάλλους καὶ τῆς εὐωδίας τῶν φυτῶν καὶ ἀνθῶν· καὶ ἐν τῇ ἀψύχῳ πλάσει ἡ τῆς αὔρας ἐπιπνοὴ ἐν τοῖς δάσεσι καὶ τὸ κελάρυσμα τῶν ὑδάτων ἐν τοῖς ρύαξι, καὶ ὁ παρὰ τὴν θίνα τῆς θαλάσσης φλοῖσθος, καὶ αἱ τῶν πνευστικῶν καὶ ἐγγύρδιων ἐναρμόνιοι

μολπαὶ λίαν εὐπροσύνως διαθέτουσιν ἡμᾶς· ἐν δὲ τῇ ἐμψύχῳ δημιουργίᾳ διὰ τοῦ γλυκυτάτου αὐτῶν ἄσματος, δι' οὗ καὶ μόνου φθέγγονται, αἱ ἀηδόνες τὰ μέγιστα τέρπουσι τοὺς ἀκούοντας, ὁ δὲ ἄνθρωπος, οὐ μόνον διὰ τοῦ ἐνάρθρου λόγου ὑπερέχει πάντων τῶν ὄντων ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς μαγευτικῆς ὤλης τοῦ ὑπερτερῆ πάντος μουσικοῦ ὀργάνου καὶ πάσης καλλιτεχνολογίας ἀηδόνος, καὶ πληροῦ τὰς καρδίας τῶν περισταμένων παντοίων καλῶν αἰσθημάτων, οἷον γαστρίων, ἐθουσιασμοῦ καὶ συμπαθοῦς καὶ οἰκτίρμονος λύπης, ἀνακουφιστικῆς τὴν τεθλιμμένην ψυχὴν.

Τὸ τοιοῦτον θαυμάσιον χάρισμα δὲν ἐδωρήθη ἀκόπως τῷ ἀνθρώπῳ ὑπὸ τοῦ Πλάτωνα, ἀλλ' ἵνα καλλιερῆ αὐτὸ καὶ κάμνη κατάλληλον αὐτοῦ χρῆσιν, καὶ αὐτὴν συντελῆ εἰς τὴν αὐξάνειν τῆς ἐαυτοῦ εὐδαιμονίας.

Ὁ προφητὰν ἄρα Δαβὶδ πικρὸν ἐπέδειξεν εἰς τὴν καλλιέρειαν τῆς μουσικῆς, προτρέπει τοὺς πιστοὺς, ἵνα αἰνῶσι τὸν Κύριον «ἐν ψαλτηρίῳ καὶ κιθάρᾳ, ἐν χορδαῖς καὶ ὀργάνῳ» οἱ δὲ πρόγονοι ἡμῶν Ἕλληνες διέπρεψαν ἐν τῇ ὡραίᾳ ταύτῃ τέχνῃ ἀπὸ τοῦ Ὀρφέως καὶ ἔξῃ, συνδυάζοντες μάλιστα τὴν ὀργανικὴν μετὰ τῆς φωνητικῆς μουσικῆς οὐ μόνον ἐν θρησκευτικαῖς τελεταῖς, ἐν ἀγῶσι καὶ ἐν τοῖς θεάτροις, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ κατ' ἴδιαν βίῳ πρὸς τέρψιν καὶ ἀναψυχὴν. Τοῦτο καὶ ἐξ ἄλλων μὲν καταφαίνεται παραδειγμάτων (εἰάν παραδειγμάτων ὑπάρχη χρεία) καὶ ἐκ τοῦ ὅτι οἱ εἰς πρεσβείαν πεμφθέντες «κλητοὶ» τῷ Ἀχιλλεῖ ὑπὸ τοῦ Ἀγαμέμνονος εὔρον αὐτὸν «τερπόμενον φόρμιγγι λιγείῃ καὶ ἄδοντα «κλέα ἀνδρῶν» καὶ ὁ παρὰ τῷ Ἀλκινόῳ τυφλὸς ποιητὴς Δημόδοκος ἄδει ἐν συμποσίῳ φιλοφρονῶν δ' αὐτῷ καὶ ἀφορμὴν λαβὼν ὁ πολύμητις Ὀδυσσεὺς λέγει περὶ τῶν ἀοιδῶν.

«Πᾶσι γὰρ ἀνθρώποισιν ἐπιχθονίοισιν ἀοιδοὶ
τιμῆς ἔμποροι καὶ αἰδοῦς, οὐνεκ' ἄρα σφέας
οἴμας Μῦσ' ἐδίδαξε· φίλησε δὲ φύλον ἀοιδῶν»¹⁾.

Τί δ' εἵπωμεν περὶ τῶν Πινδαρικών ὧδων καὶ ἄλλων, ἐξ ὧν πάντων καταφανὲς γίνεται ὅτι ἡ μουσικὴ οὐ μικρὸν ἐνήργει ἐπὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ βίου παιδρύνουσα καὶ καλλύνουσα αὐτόν, καὶ μεγάλως συμβάλλουσα μετὰ τῶν γυμνασμάτων καὶ τῆς γυμναστικῆς εἰς τὴν ἐναρμόνιον τοῦ πολίτου μόρφωσιν.

Ἡ μουσικὴ οὖσα, ὡς ἤδη εἵπομεν ἐν ἀρχῇ ἡ γλῶσσα τῆς καρδίας καὶ τῶν αἰσθημάτων, χρησιμεύει πρὸς ἔκφρασιν πατριωτισμοῦ, καὶ ἀγάπης,

¹⁾ Ἰλ. I. στιχ. 186 καὶ ἐφεξῆς.

²⁾ Ὀδυσ. 479, καὶ ἐφεξῆς.

εὐγνωμοσύνης καὶ θαυμασμοῦ πρὸς τὸν Θεόν. Διὰ ταῦτα λοιπὸν καὶ ἐν τῷ οἴκῳ, καὶ ἐν τῇ σχολῇ, καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καλὸν εἶναι ν' ἀσκήται ὁ ἄνθρωπος ἐν τῇ μουσικῇ.

Τὸ παιδίον, ὡς εἰκόσ, ἀρχεται τῶν ᾠδικῶν ἀσκήσεων πρακτικῶς τὸ πρῶτον, ἄλλοι ἀτμάτια ἠθικὰ καὶ ἀφελῆ, καὶ εὐτράπελα μετ' ἀθωότητος, βραδύτερον δέ, ὅταν εἶναι εἰς κατάστασιν νὰ αἰσθάνηται πατριωτισμὸν καὶ εὐσέβειαν μανθάνει καὶ ἄσματα πολεμικὰ καὶ ὕμνους θρησκευτικούς, ἀφοῦ μάλιστα ἀρχίσῃ νὰ μανθάνῃ καὶ διὰ τῶν σημείων τὴν φωνητικὴν μουσικὴν.

N. ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΣ.

ΠΙΝΑΞ

Τῶν κυριωτέρων ἰδεῶν ἐκ τῶν τοῦ Πλάτωνος συγγραμμάτων.

Σωματικοὶ χαρακτήρες τοῦ Μελήτου Εὐθύφρ. Σελ 1.	Ὅτι ἀθάνατος ἡ ψυχὴ. Φαίδ. § 1δ'.
Ὁ Χαίρεφῶν ἤκουσε τοῦ Μαντείου τῶν Δελφῶν τὸν Σωκράτην σοφώτατον εἶναι	Περὶ μετεμψυχώσεως. — § 1ζ'.
Ἀπολογ. § 6.	Περὶ Ταρτάρου. § 2'.
Αἰτία τῆς τοῦ Σωκράτους διαβολῆς. — § 1'.	Περὶ κολάσεως τῶν νεκρῶν. — § 2β'.
Περὶ τῆς παρά τοῦ Θεοῦ ἀποστολῆς; ἀλ- λου. — § 1η'.	Φροντίς - ωκράτους τῆς γυναικὸς καὶ παιδῶν αὐτοῦ. — § 2ε'.
Μαθηταὶ τοῦ Σωκράτους. — § 1κβ'.	Ὁ Σωκράτης ἀνακηρύττεται ὑπὸ τοῦ δημίου κηρῶ ἀριστος. αὐτόθι.
Ἡ τριάκοντα μνῶν τιμὴ τοῦ Σωκρά- τους. — § 1κγ'.	Τί ἐστὶ μαριευτικὴ παρά τῷ Σωκράτει. Θεαίτητ. § 2ζ'.
Ἡ περὶ θανάτου ἰδέα τοῦ Σωκρ — § 1κδ'.	Τί ἐστὶν ἐπιστήμη. — § 1η'.
Ὁ Κρίτων συμβουλεύει τὸν Σωκράτην εἰς ἀπάραξιν. Κρίτ. § 3'.	Ἐλεγχος τῶν σοφιστῶν. Σοκρ. § 4.
Ἡ περὶ πατρίδος ἰδέα τοῦ Σωκρ. — § 1κδ'.	Ὅτι εἰς Θεός ὁ δημιουργὸς ὡς Πολιτικός. § 4η'.
Περὶ ὑπάρξεως Θεοῦ. Φαίδ. § 3'.	Περὶ ἀγαθῶν ἀρχόντων. § 4γ'.
Περὶ ψυχῆς. — § 1θ'. πρβλ. Τίμαιος λὰ Νόμ. 1'. § 1η'	Περὶ εὐθύνης ἀρχόντων. — § 4η'.
Περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς. — § 1ε'	Ὅτι μόνον παρά τῷ Θεῷ ἀληθὴς ἐπι- στήμη Παρμενίδ. § 5'.
Ὅτι ἡ ψυχὴ προὔπαρχει τοῦ σώματος — § 1κ	Ὅτι ὁ Θεὸς ἀπειρος. — § 1ε'.
Ὅτι ἡ ψυχὴ μεταβάλλει εἰς τὸν Θεόν — § 1κζ'. κη'.	Ὅτι ὁ Θεὸς ἄγνωνος. — § 1εδ'.
Περὶ τῆς ἀιατωλοῦ ψυχῆς. — § 1λ'.	Ὁ πρὸ τοῦ δείπνου ὕμνος πρὸς τὸν Θεόν. Συμποσ. § 8'.
Ὅτι ἡ ψυχὴ οὐκ ἔστιν ἀρμονία τοῦ σώ- ματος. — § 1κδ'.	Ὁ ἀληθὴς ἔως αἰτία πάντων τῶν κα- λῶν. — § 1θ'.
Ὅτι νοῦς ἔστιν ὁ τὰ πάντα διακοσμῶν — § 1μδ'.	Ὅτι δύο εἰδῶν ἄνθρωποι ἔγγομοι καὶ ἄγγομοι. § 1κζ'.
	Αἰτία τοῦ θανάτου τοῦ Ἰππάρχου Ἰπ- παρχ. Περὶ τοῦ ἐν Δελφοῖς «Γ. ὦθι σαυτόν» Χαρμίδ. § 1εδ'.